

Aan
De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999) 4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
22 mei 2023
Ons kenmerk
Cft 202300044
Pagina
1/5

Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Bijlage

-

Onderwerp
Reactie op de eerste uitvoeringsrapportage 2023

Geachte heer Oleana,

Op 9 mei 2023 ontving het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) de eerste uitvoeringsrapportage (UR) van het begrotingsjaar 2023. Met dit schrijven ontvangt u op basis van artikel 22 van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES) de reactie van het Cft op de eerste UR. In lijn met de Wet FinBES had de UR over het eerste kwartaal van 2023 uiterlijk op 29 april 2023 ingediend moeten zijn. Het Cft verzoekt u in het vervolg de wettelijke termijn aan te houden.

Toetsingskader

Het toetsingskader voor beoordeling van de UR wordt gevormd door de Wet FinBES aangevuld met de in het Besluit begroting en verantwoording openbare lichamen BES (BBV BES) opgenomen criteria.

Oordeel

Bonaire zet in de UR de realisatie over het eerste kwartaal van 2023 af tegen de vastgestelde begroting 2023 (hierna: begroting). De eerste UR toont een voorlopig overschot over het eerste kwartaal van USD 1,2 miljoen. De begroting gaat uit van een tekort van USD 0,9 miljoen voor geheel 2023. Hiermee voldoet de begroting niet aan artikel 19 lid 2 jo. artikel 15 lid 2 van de Wet FinBES, dat voorschrijft dat de begroting in evenwicht dient te zijn. De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) verleende op 5 december 2022 bij uitzondering goedkeuring aan de begroting, gegeven de opgaven waar Bonaire voor staat.¹

¹ BZK, kenmerk 2022-0000657306, Goedkeuring begroting 2023 Bonaire, d.d. 5 december 2022.

Het Cft vroeg het afgelopen jaar meerdere malen aandacht voor een realistische begroting, waarin zowel de ambities van Bonaire als de beperkingen in de uitvoeringskracht van het openbaar lichaam tot uiting komen.² Het Cft acht het derhalve een positieve ontwikkeling dat het voorlopig overschot in het eerste kwartaal 2023 fors lager is ten opzichte van het voorlopig overschot in het eerste kwartaal 2022 (USD 9,2 miljoen) en 2021 (USD 3,0 miljoen). Het Cft verzoekt Bonaire evenwel de realisatie in 2023 nauwlettend te volgen, en de begroting aan te passen als gewijzigde omstandigheden daar aanleiding toe geven.

Bonaire begroot voor 2023 in totaal USD 13,4 miljoen aan investeringen. In het eerste kwartaal realiseerde Bonaire echter slechts USD 0,2 miljoen aan investeringen. Uit de UR blijkt dat de aangegane verplichtingen voor investeringen per ultimo eerste kwartaal 2023 USD 0,5 miljoen bedragen. De oorzaak van de achterblijvende investeringen wordt niet nader toegelicht in de UR. Het Cft verzoekt Bonaire in de tweede UR 2023 een verklaring hiervoor op te nemen. Uit de toelichting blijkt bovendien dat diverse opgenomen investeringsbedragen feitelijk lasten betreffen. Zo verantwoordt Bonaire een dienstreis naar Nederland ter voorbereiding van een digitaal archief als investering, en worden ook de lasten voor de huur van een loodsboot als investering opgenomen. Het Cft verzoekt Bonaire de in de begroting opgenomen investeringen kritisch te herzien en alleen investeringen op te nemen die daadwerkelijk geactiveerd kunnen worden op de balans, conform artikel 53 lid 1 van het BBV BES. De correcties die hieruit volgen zal Bonaire moeten verwerken in een ontwerpbegrotingswijziging.

Bonaire rapporteert in de eerste UR over de vorderingen bij het verbeteren van het financieel beheer. Hieruit blijkt dat in het eerste kwartaal de jaarrekening over 2022 is opgesteld, en aandacht is besteed aan het op orde krijgen van verantwoording van de belastingen en heffingen van het openbaar lichaam. Bonaire maakt echter geen koppeling met het in 2022 geactualiseerde verbeterplan financieel beheer, waardoor niet duidelijk is in hoeverre dit verbeterplan is afgerond en welke verbeterpunten nog opgepakt moeten worden. Het Cft verzoekt Bonaire om in de tweede UR 2023 een update te geven over de uitvoering van het verbeterplan financieel beheer.

Toelichting

In tabel 1 is de realisatie in het eerste kwartaal van 2023, de vastgestelde begroting 2023, en de realisatie in het eerste kwartaal ten opzichte van de vastgestelde begroting weergegeven. De baten en lasten samenhangend met de bijzondere uitkeringen zijn in deze tabel niet opgenomen.

² Cft, zonder kenmerk, Evenwichtige en reële begroting van groot belang, d.d. 9 februari 2023. Cft, kenmerk Cft 202300023, Reactie op de vierde uitvoeringsrapportage 2022, d.d. 3 maart 2023.

Tabel 1: Overzicht baten en lasten (in miljoenen USD)³

	1^e UR 2023	Begroting 2023	Realisatie
Baten	16,8	72,7	23%
Lokale heffingen	13,8	29,5	47%
Vrije uitkering	2,5	40,0	6%
Overige baten	0,5	3,2	16%
Lasten	15,6	73,6	21%
Personeelslasten	5,2	23,6	22%
Overige lasten	10,4	50,0	21%
Resultaat	1,2	-0,9	-

Bron: eerste uitvoeringsrapportage 2023 en vastgestelde begroting 2023 van Bonaire

Baten

Bonaire realiseert in het eerste kwartaal USD 16,8 miljoen aan baten, exclusief de baten uit bijzondere uitkeringen. De baten zijn voornamelijk afkomstig uit de lokale heffingen en belastingopbrengsten (USD 13,8 miljoen). De realisatie in het eerste kwartaal bedraagt daarmee 47 procent van de voor 2023 begrote baten uit lokale heffingen en belastingen (USD 29,5 miljoen). Bonaire licht deze hogere realisatie in de UR niet nader toe. Het Cft verzoekt Bonaire de raming van de baten uit lokale heffingen voor 2023 kritisch te herzien, en de begroting aan te passen indien daar aanleiding toe is. Daarbij benadrukt het Cft het belang van een adequate toelichting in de uitvoeringsrapportages wanneer de realisatie afwijkt van de begroting. Bonaire realiseert voorts USD 2,5 miljoen aan baten uit de vrije uitkering, en USD 0,5 miljoen aan overige baten.

Lasten

Bonaire realiseert in het eerste kwartaal van 2023 USD 15,6 miljoen aan reguliere lasten, exclusief de lasten samenhangend met bijzondere uitkeringen. Bonaire neemt daarnaast een bedrag van USD 16,9 miljoen aan verplichtingen op in de eerste UR. Dit bedrag is niet gespecificeerd, waardoor onduidelijk is wanneer deze verplichtingen daadwerkelijk tot lasten zullen leiden. Ook is niet duidelijk of deze verplichtingen alleen zien op de reguliere begroting, of dat er ook verplichtingen gerelateerd aan bijzondere uitkeringen zijn opgenomen in dit bedrag. Het Cft verzoekt Bonaire vanaf de tweede UR 2023 de stand van de verplichtingen te specificeren.

³ In deze tabel is sprake van afronding op hele USD miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

De personeelslasten in het eerste kwartaal van 2023 bedragen USD 5,2 miljoen, waarmee de realisatie 22 procent bedraagt van de begrote lasten voor 2023 (USD 23,6 miljoen). De realisatie blijft volgens Bonaire licht achter ten opzichte van de begroting door het niet (kunnen) invullen van vacatures.

Bijzondere uitkeringen

In het eerste kwartaal van 2023 realiseert Bonaire USD 13,4 miljoen aan baten gerelateerd aan bijzondere uitkeringen. De lasten gerelateerd aan bijzondere uitkeringen bedragen USD 4,2 miljoen in het eerste kwartaal. Daarnaast neemt Bonaire een bedrag van USD 8,1 miljoen aan aangegane verplichtingen op voor projecten gefinancierd met bijzondere uitkeringen. Het verschil tussen de baten enerzijds en de lasten en verplichtingen anderzijds bedraagt daarmee USD 1,1 miljoen, dit verschil wordt echter niet verklaard in de UR. Het Cft wordt hierover graag nader geïnformeerd. In de projectadministratie van Bonaire zijn ultimo maart 2023 113 actieve bijzondere uitkeringen opgenomen. Het totale beschikbare bedrag aan bijzondere uitkeringen bedraagt USD 44,2 miljoen. Bonaire geeft in de UR per bijzondere uitkering inzicht in de voortgang en knelpunten. Uit deze toelichting blijkt dat 26 projecten niet volgens schema lopen, Bonaire geeft echter niet aan hoe deze knelpunten zullen worden weggenomen.

Liquiditeitspositie

De eerste UR geeft geen inzicht in de liquiditeitspositie van Bonaire. Bonaire benoemde eerder in de voortgangsrapportage financieel beheer dat een liquiditeitsplanning is opgesteld voor de periode 2023-2026, welke is gebaseerd op het saldo liquide middelen per ultimo december 2022 en de begrote uitgaven. In zijn reactie op de vierde UR 2022 geeft het Cft aan dat over de berekening en de onderbouwing van de liquiditeitspositie nader overleg wordt gevoerd tussen Bonaire, het Cft en het ministerie van BZK. Deze overleggen vinden op dit moment nog plaats.

Financieel beheer

Het Cft verzocht Bonaire in zijn reactie op de derde UR 2022 om vanaf de vierde UR 2022 over alle nog openstaande verbeterpunten van het plan van aanpak financieel beheer te rapporteren, teneinde de voortgang van het plan van aanpak inzichtelijk te maken.⁴ Hoewel de eerste UR 2023 een toelichting bevat over de activiteiten die in het eerste kwartaal zijn uitgevoerd ter verbetering van het financieel beheer, ontbreekt een koppeling met bovengenoemd plan van aanpak. Uit de toelichting blijkt wel dat Bonaire op verschillende punten vooruitgang boekt, waaronder ten aanzien van de verantwoording van de lokale heffingen.

Collectieve sector

Conform artikel 11 lid 4 van de Wet FinBES rapporteert het Cft in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) jaarlijks, gelijktijdig met het doorzenden van de jaarrekening, over de voorlopige uitgaven-, inkomsten-, tekort- en schuld cijfers van de collectieve sector van de openbare lichamen aan de minister van BZK.

⁴ Cft, kenmerk Cft 202200140, Reactie op de derde uitvoeringsrapportage 2022, d.d. 9 november 2022.

Kenmerk
Cft 202300044
Blad
5/5

De laatste vaststelling van de collectieve sector van Bonaire dateert echter van 2020, waardoor bovengenoemde rapportage en toetsing van de rentelastnorm niet mogelijk zijn.

Het Cft zal in samenwerking met het CBS nagaan hoe zo snel mogelijk tot een actualisatie van de vaststelling van de collectieve sector van Bonaire kan worden gekomen, en u hierover uiterlijk 1 juli 2023 informeren.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Drs. L.M.C. Ongerling

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire
Het hoofd Financiën van het openbaar lichaam Bonaire